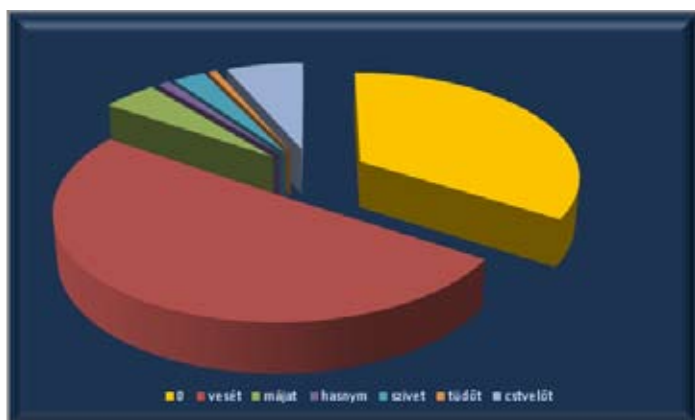

későbbi pontokban és szakaszokban mutatjuk be. Az ezekre vonatkozó adatokat a kutatási jelentés is tartalmazza, az együtt kezelés érdekében azonban e kiterjedtebb tanulmányban is érdemesnek látszik ismételni azokat. Amiben e pont is többet mutat meg a kutatási jelentésben foglaltaknál az, hogy néhány fontosabb összefüggést az itt – és a következőkben bemutatásra kerülő tények esetében is – tekintetbe vett adatok között is jelezzük. Ugyancsak információ, illetve tudás többletet tartalmaznak azok a kimutatások is, amelyek a változók közötti összefüggések szorosságát, illetve magyarázó erejét mutatják meg.⁸

1. a kapott szervek megoszlása az átültetésben részesültek között

Az alábbi kis táblázat megerősíti a köztudott tényeket, Magyarország a veséátültetések terén jár elöl, s egy nagyságrenddel kevesebb csontvelő és májátültetésre került sor a vizsgálatba bevont és válaszoló szervátültetettek között. Újabb nagyságrenddel kisebb azon átültetéseknek, ahol az új szerv szív, hasnyálmirigy, vagy tüdő volt:

0	vesét	májat	hasnyálmirigyet	szívet	tüdőt	csontvelőt
788	1170	106	23	64	16	151

A „0” jelű oszlopba azok kerültek, akikre vonatkozóan nem volt megfelelő adat

⁸ *Jelezzük, hogy az összefüggéseket, a magyarázó erőt, illetve az összefüggés szorosságát a statisztikai szempontok szerint, az adatok mérési – nominális, ordinális, intervallum – szintjeinek megfelelően számítottuk ki, így azok értelmezhető értékeket adnak*

GONDOLATOK A SZERVÁTÜLTETETT EMBEREK ÉLETÉRŐL

Szakmai konferencia a Magyar Tudományos Akadémián

A kapott szervek nemek szerinti megoszlását mutatja a következő táblázat:

a kapott szervek megoszlása nemek szerint								
nemek	Kapott szervek							Total
	0	1	2	3	4	5	6	
nincs válasz	25	7	0	0	1	0	1	34
nő	406	639	65	14	44	10	72	1250
férfi	357	524	41	9	19	6	78	1034
összesen	788	1170	106	23	64	16	151	2318

A kapott szervek és az átültetettek biológiai nemei között felismerhető ugyan összefüggés, ez azonban rendkívül kis magyarázó erővel bír. Így amikor a kapott szervek demográfiai típusú megoszlásait vizsgáljuk, más magyarázó változót kell keresnünk, *mert a nemek szerint nincsen értékelhető összefüggés a kapott szervek megoszlásával:*

	érték
Szimmetrikusan	,011
a nem a függő változó	,006
a kapott szerv a függő változó	,016

A kapott szervek és az életkori csoportok között szorosabb összefüggést sejtet már kereszt táblájuk belső megoszlása is:

korcsoport	kapott szervek							Total
	0	vese	máj	hasnyálmirigy	tüdő	szív	csontvelő	összesen
0	17	11	0	0	0	0	3	31
*6-14	0	7	1	0	0	0	0	8
14-18	1	24	7	0	0	0	0	32
18-32	42	156	4	4	4	7	22	239
33-45	124	314	19	13	12	6	40	528
45-60	306	502	68	6	39	3	66	990
60- 70	159	127	7	0	9	0	20	322
70 felett	139	29	0	0	0	0	0	168
összesen	788	1170	106	23	64	16	151	2318

GONDOLATOK A SZERVÁTÜLTETETT EMBEREK ÉLETÉRŐL

Szakmai konferencia a Magyar Tudományos Akadémián

Ezt a várakozásunkat alátámasztja és igazolja a statisztikai számítás is, amely szerint a változók között közepesen erős összefüggést mutatott ki. Ez azt jelenti, hogy az életkori csoport részint a szervek megbetegedésével, részint az átültetés gyakoriságával gyengén közepesen függ össze: különböző korcsoportoknak különböző szervei válnak nagy eséllyel működésképtelenné – s különösképpen a vesénk esendő, illetve ennek átültetésére van nagyobb esély:

2 kor szam Dependent	.258
021 mit kapott Dependent	.206

2. az átültetést végző klinikák és a kapott szervek kapcsolata

Az alábbi táblázat azt a közismert tényt mutatja meg, hogy Magyarországon 4 város 7 klinikáján végeznek orvosaink szervátültetést, s hogy a műtétek közül néhányat egy ötödik, külföldi klinikán, Bécsben végeztek el:

	03 klinika neve								Total
	BP-I TRAN- SZPL.	DEBRECEN	PÉCS	SZEGED	BP- I SZÍV	SZT. LÁSZLÓ	KARDIOL	BÉCS	
ÖSSZ	631	735	266	291	175	65	137	18	2318

Azt is megmutatja a táblázat, hogy a legtöbb sikeres átültetésre Budapesten került sor – 1008 átültetés, ami az összesnek 43,5%-a – amit a debreceni 735 átültetés követ – 31,7% –, míg Pécsen és Szegeden 11,5%-ot, illetve 12,5%-ot végeztek. A bécsi átültetések száma 18 volt.

A következő táblázatban az adatok alapján arra a kérdésre adott válaszokat kaptuk meg, hogy mely klinikákon milyen szerv transzplantációját végezték, valamint a szervenkénti átültetések klinikánkénti gyakoriságáról szolgáltat adatokat.

Ezek szerint:

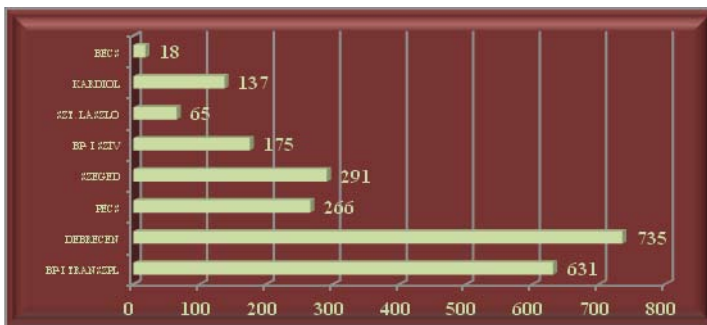
klinika neve	szervek							összesen
	0	vese	máj	hasnyálmirigy	szív	tüdő	csontvelő	
0	607	14	1	0	0	0	9	631
BP-I TRANSZPL	66	552	104	8	0	0	5	735
DEBRECEN	28	238	0	0	0	0	0	266
PÉCS	58	218	0	15	0	0	0	291
SZEGED	29	145	1	0	0	0	0	175
BP- I SZÍV	0	1	0	0	64	0	0	65
SZT. LÁSZLÓ	0	0	0	0	0	0	137	137
KARDIOL	0	2	0	0	0	16	0	18
BÉCS								
összesen	788	1170	106	23	64	16	151	2318

GONDOLATOK A SZERVÁTÜLTETETT EMBEREK ÉLETÉRŐL

Szakmai konferencia a Magyar Tudományos Akadémián

A klinikák szervek szerinti specializációja magyarázza azt, hogy miért olyan nagy a klinikák és az ott átültetett szervek közötti összefüggés ereje: ilyen magas értékek csak kivételes esetekben, mint a specializálódás, alakulnak ki:

	érték	standard hiba
szimmetrikus	,574	,013
a klinika neve a függő	,480	,014
a szerv a függő	,703	,014

Azt is megvizsgáltuk, hogy a szervátültetett lakóhelyének településtípusa milyen kapcsolatban áll az átültetés során kapott szervekkel. Az ide vonatkozó számítások, némileg cáfolva a várakozásokat, azt igazolják, hogy a településtípus csak gyenge közepes hatással van arra, hogy milyen új szervet kapott az átültetésben részesült paciens:

	Csoport																				
	Count						% within County						% within SZM region								
	SZM region						SZM region						SZM region								
	0	1	2	3	4	5	Total	0	1	2	3	4	5	Total	0	1	2	3	4	5	Total
SZM region	0	21	88	108	216	202	635	0.0%	13.9%	17.0%	33.1%	32.0%	54.2%	34.0%	2.7%	6.4%	22.0%	27.7%	35.0%	1.0%	100.0%
1	12	177	250	357	354	11	1171	35.3%	52.7%	49.7%	59.1%	41.5%	47.8%	59.5%	1.8%	14.7%	22.1%	30.3%	30.3%	3%	100.0%
2	1	34	10	30	22	0	107	2.8%	7.1%	5.4%	4.5%	4.5%	3%	4.3%	3%	21.6%	17.0%	20.3%	21.0%	0%	100.0%
3	0	4	0	0	0	0	21	2%	1.2%	1.5%	3%	7%	3%	1.3%	3%	17.6%	34.5%	28.1%	21.7%	0%	100.0%
4	0	0	10	10	38	0	64	3%	2.7%	10%	21%	2.7%	3%	2.3%	3%	14.7%	30.7%	25.3%	21.3%	0%	100.0%
5	0	0	0	0	1	0	10	3%	1.8%	1.8%	3%	4%	3%	7%	3%	27.5%	27.5%	8.3%	18.8%	0%	100.0%
6	0	50	27	41	22	0	151	3%	14.9%	5.9%	6.1%	4.5%	3%	8.5%	3%	33.1%	17.9%	27.2%	21.8%	0%	100.0%
Total	24	228	425	669	728	24	2218	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	1.5%	14.5%	22.0%	28.3%	29.5%	1.0%	100.0%

GONDOLATOK A SZERVÁTÜLTETETT EMBEREK ÉLETÉRŐL

Szakmai konferencia a Magyar Tudományos Akadémián

Directional Measures

			Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Lambda	Symmetric	,014	,011	1,253	,210
		32 feltip Dependent	,016	,018	,910	,363
		021 mit kapott Dependent	,010	,007	1,458	,145
	Goodman and Kruskal tau	32 feltip Dependent	,010	,002		,000 ^c
		021 mit kapott Dependent	,012	,003		,000 ^c
Nominal by Interval	Eta	32 feltip Dependent	,129			
		021 mit kapott Dependent	,184			

a. Not assuming the null hypothesis.
 b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
 c. Based on chi-square approximation

Ezek a kapcsolat szorosságát bemutató számítások arra hívják fel figyelmünket, hogy az, hogy ki hol él, csak gyenge hatással van arra, hogy milyen szerve mondja fel a szolgáltatást, pontosabban, hogy mely végső működési zavarral küzdő szervét cserélhetik orvosaink újra. Megnéztük azt is, hogy az iskolai végzettség milyen hatással van a kapott szervekre. Azt már az előző vizsgálatainkból tudjuk, hogy az életkor, ami kettősen is összefügg az iskolai végzettséggel: a gyermekek még nem szerezhettek magasabb végzettséget, de szerezhetnek, a legidősebbeknek pedig nem volt kellően kiegyenlített lehetőségük a magasabb végzettség megszerzéséhez, s ebből arra következtethetünk az iskolai végzettség legalább közepesen befolyásolja a kapott szervek megoszlását

Contingency Table

		Csoport																				
		0 évig					1 évig					2 évig										
		0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5			
021 mit kapott	0	26	74	105	258	152	92	201	61,6%	93,6%	61,6%	27,1%	21,6%	21,6%	34,3%	3,8%	6,8%	25,5%	32,1%	18,4%	11,7%	100,0%
	1	14	55	102	317	375	238	1150	34,1%	41,4%	45,6%	40,5%	52,3%	56,9%	55,5%	12,6%	4,7%	16,6%	27,1%	32,1%	19,2%	100,0%
	2	0	0	0	9	11	3	21	2%	2%	2%	4,2%	4,2%	6,1%	4,5%	4,5%	3%	1,5%	27,1%	37,1%	17,2%	100,0%
	3	0	0	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	38,1%	47,6%	19,2%	100,0%
	4	0	0	1	7	36	15	51	14	2%	2%	1,7%	4,2%	2,3%	1,9%	2,3%	3%	1,8%	40,5%	32,1%	17,2%	100,0%
	5	0	0	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	37,1%	37,1%	25,0%	100,0%
	6	1	0	0	10	41	54	46	101	2,6%	2%	2,6%	5,1%	6,2%	11,2%	6,5%	7%	6,9%	27,2%	36,0%	29,2%	100,0%
	Total	41	133	401	666	654	388	2311	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Várakozásunkat a számított adatok igazolják, valóban gyenge közepes kapcsolatot mutatnak az életkori csoportok által jelentős mértékben befolyásolt iskolai végzettség és a kapott szervek megoszlása között a kérdőívre válaszoló szervátültetettek között:

Directional Measures

			Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Lambda	Symmetric	,042	,013	3,119	,002
		41 iskoreg Dependent	,052	,018	2,843	,004
		021 mit kapott Dependent	,028	,020	1,425	,154
	Goodman and Kruskal tau	41 iskoreg Dependent	,016	,003		,000 ^c
		021 mit kapott Dependent	,028	,005		,000 ^c
Nominal by Interval	Eta	41 iskoreg Dependent	,246			
		021 mit kapott Dependent	,202			

a. Not assuming the null hypothesis.
 b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.
 c. Based on chi-square approximation

GONDOLATOK A SZERVÁTÜLTETETT EMBEREK ÉLETÉRŐL

Szakmai konferencia a Magyar Tudományos Akadémián

Korcsoport a függő	,294
Iskolai végzettség a függő	,721

A kapott szervek szerinti demográfiai tagolódás azt jelzi, hogy az első közéletessel kapott – de tovább finomítandó – adatok szerint a csontvelő átültetésben részesültek között a legnagyobb a differenciáltság:

klaszter	24	11	18	23	21	15	19	3	8	10	6	12	25	16	13	20	14	22	1	9	7	5	2	17	4
021 mit kapott	vese	vese	vese	vese	vese	vese	vese	vese	vese	szív	szív	esvelő	esvelő	esvelő	esvelő	esvelő	esvelő	esvelő	esvelő	ism-lem	ism-lem	ism-lem	ism-lem	ism-lem	ism-lem
1 nem szám	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	0
2 kor szám	3	4	6	6	6	6	5	6	6	0	6	6	5	0	5	6	6	6	0	7	7	8	8	0	0
32 telep	3	2	2	3	4	4	4	1	3	4	2	4	3	4	1	1	3	3	1	0	2	4	3	1	0
41 iskveg	2	4	5	3	3	4	4	3	1	3	4	3	4	3	4	4	2	4	4	1	4	2	2	4	0
klasz léleksz	75	149	255	354	278	247	200	51	65	6	42	45	35	1	38	37	18	36	2	18	181	102	61	11	11

Közöttük a következő demográfiai csoportokat különböztetik meg az adatok:

- a nők sokkal kevesebben vannak a férfiaknál – 36 / 121
- a férfiak a fiatal-középkorúak közé tartoznak, míg a nők a középső közép-korosztálynak – 46-62 év – a tagjai közül kerülnek ki
- a nők leginkább falvakból jöttek, a férfiak a fővárosból, illetve vidéki városokból
- a nők szakiskolai végzettséggel rendelkeznek inkább, míg a férfiak egy általános iskolai végzettséggel rendelkező kisebbség kivételével középiskolai végzettséget szereztek

Összefoglalva a demográfiai adatok tapasztalatait azt látjuk, hogy *a csontvelő átültetésben részesültek között*

- a férfiak a fiatal középkorú, nagyvárosi középiskolai végzettségűek, illetve a falusi általános iskolát végzettek, azaz *a nagyvárosi közép-osztályból jött fiatal férfiak*
- *míg a csontvelőt kapott nőket* a falusi, idős-középkorú szakiskolai végzettségű, vagyis *a vidéki alsó-osztály bocsátotta ki leginkább*

A legnagyobb lélekszámú *veseátültetésben részesültek* rétegének *demográfiai összetételében is jellegetesek a különbségek:*

GONDOLATOK A SZERVÁTÜLTETETT EMBEREK ÉLETÉRŐL

Szakmai konferencia a Magyar Tudományos Akadémián

klaszter száma	24	11	18	23	21	15	19	3	8	10
szerv	vese	vese	vese	vese	vese	vese	vese	vese	vese	vese
nem	nő	nő	nő	nő	nő	nő	férfi	férfi	férfi	férfi
korcsoport	gyermek	fiatal	idős középkorú	idős középkorú	idős középkorú	idős középkorú	középső középkorú	idős középkorú	idős középkorú	0
település típus	kisváros	nagyváros	nagyváros	kisváros	nagyváros	nagyváros	nagyváros	főváros	kisváros	nagyváros
iskolai végzettség	8 általános	érettségi	felsőfokú	szakiskola	szakiskola	érettségi	érettségi	szakiskola	8 alatt	szakiskola
klaszter lélekszáma	75	149	255	354	278	247	200	51	65	6

- *a felnőtt nők a nagyvárosi felső, közép és alsóosztályba egyaránt tartoznak*, illetve a kisvárosi alsóosztályból kerültek a szervátültetettek közé
 - *a gyermekek vidéki városok általános és középiskoláit végzik*, családjuk társadalmi helyzetéről azonban nincsenek adataink
- a felnőtt, *idős – illetve középső – középcsoportba* tartozó *férfiak, nagyvárosi alsó-osztályi illetőségűek voltak*, mielőtt veseátültetésükre sor került volna

Mielőtt tovább lépnénk, s megvizsgálánk a szervátültetetteknek az átültetéssel járó nehézségeiken felül kialakult betegségeit, még egyszer hangsúlyozzuk, hogy a szervátültetetteknek ez a kapott szervek szerinti demográfiai tagolódása csak első közelítés, a későbbiekben, a feldolgozás következő fázisában, ennél sokkal pontosabban határozzuk majd meg demográfiai státusukat.

II.

A SZERVÁTÜLTETETTEK BETEGSÉGEI

A szervátültetettek átültetés előtti egyéb betegségeiről a kérdőív – érthető módon – nem tartalmaz adatokat: a működési hibás szervnek a cserére szorulása önmagában elegendő teherként mindenki számára. Az átültetést közvetlenül megelőző, a vesebetegeknél alkalmazott dialízissel összefüggésben ugyan vannak adatok, de azok inkább az életükben bekövetkezett változásokra vonatkoznak, ezért a dialízis során kialakult nehézségekről a vitalitással foglalkozó fejezetben térünk vissza. Ugyanakkor jelezzük, hogy a cserére szorult szerv megbetegedése előtti, előzetes kórtörténet ismerete tanulságos lehetne az összefüggések megállapítása szempontjából, ebben a tanulmányban azonban megelégedhetünk a pácienseink szervátültetés utáni betegségeinek számba vételével – ez is meglehetősen tanulságos képet fest helyzetükről:

I.

a megkérdezettek testi és lelki állapotainak, illetve működési zavarainak megoszlásai

A kérdőív szerkesztője, nagyon helyesen, különválasztotta a testi és lelki betegségek és állapotok átlagos és különleges helyzetére vonatkozó kérdéseket, amelyeket mi is így mutatunk be:

1. a szervátültetettek kérdezett testi betegségei

A kérdőív, az előzetes személyes tapasztalatok alapján számos testi betegséggel kapcsolatban tett fel kérdést, aminek eredményét az alábbi táblázat foglalja össze:

TESTI BETEGSÉG	ELŐFORDULÁSOK SZÁMA
izület	544
hízás	527
jövő tervezhetetlensége	363
szőrösödés	361
fogíny	359
bőrgyógyászati	309
csontritkulás	287
szex-zavar	199
nőgyógyászati	106
idegen szerv zavarja	25
összesen	3080
átlag	1,3

Az adatokból a következő tanulságokat szűrhattuk le:

- a betegség és a kezelés következményeiként kialakult megkérdéztett betegségek közül egy sincsen, amelynek aránya a szervátültetettek között jelentősen meghaladná a 25%-ot, amiből arra következtethetünk, hogy az átültetések összességükben nem vonzanak magukkal tipikus megbetegedéseket. A számított asszociációs mérőszámok is csak az izületi megbetegedések és lelki egészségről való vélekedések között mutatnak, s ezeknél is csak gyengén – 0.09 érték alatti – összefüggéseket a kapott szervekkel
- ugyanakkor azt is mutatja a táblázat, hogy a szervátültetettek lélekszámánál magasabb a betegségek lélekszám, amiből az következik, hogy
- az átültetésben részt vevőknél jelenleg előforduló és megkérdéztett betegségek az átültetettek számára átlagosan 1,3 betegséggel terhelik őket az átültetés betegségeitől túl

2. a szervátültetettek vélekedése lelki egészségükről

A kérdőív tartalmazott kérdést arra vonatkozóan is, hogy ők maguk milyenek érzékelik lelki állapotukat, hogyan vélekednek arról. A zárt kérdésre adott válaszokból az derül ki, hogy szinte minden megkérdéztett – 2258 személy – válaszolt is a kérdésekre

LELKI ÁLLAPOT	ELŐFORDULÁS
kifogástalan	285
elfogadható	1280
ingatag	518
betegségre hajló	98
nagyon rossz	77
összesen	2258
átlag	0,97

A válaszok megoszlása karakteresebb a testi betegségeknél, ugyanakkor azonban sokkal nagyobb arányt feltételezhetünk az ott felmerülő pontatlanságokénál a lelki egészségre vonatkozó állapot meghatározásuk esetében:

egy szervátültetettre átlagosan nem egészen 1 lelki probléma derült ki a válaszokból, amely viszonylag alacsony arány a kérdés zárt voltából következik

a lelki állapotuk minősítésének megoszlása azonban meglehetősen nagy kérdőjelet hagy maga után, amit az eloszlás görbének a harang alaktól való, a rossz lelki állapotok kérdéses minősítését jelző jobbra való elhajlása és lelapulása is mutat:

azt feltételezhetjük, hogy a szervátültetettek saját lelki állapotukat és a vitalitás-pálya feldolgozásakor jelentőssé váló örömeiket a második – a lelkit nem tartalmazó – biológiai születésük és az életben maradásuk felett nem különböztetik meg, hanem az utóbbi javára összemoszák a két tényt. A megismételni tervezett vizsgálatban figyelmet kell majd fordítani a két helyzetre vonatkozó kérdések szétválasztására

2. a szervátültetettek egyéb és tartós betegségei

A kérdőívben külön kérdeztek rá a szervátültetettek egyéb és tartós betegségeire, amelyek eredményeként a következőkre derült fény:

TARTÓS BETEGSÉGEK ÁTÜLTETÉS UTÁN		
	gyakoriság	Valid Percent
vérnyomás-szív-érrendszeri betegségek	348	15,0
cukorbetegség	266	11,4
csont és mozgászervi betegségek	144	6,2
emésztőszervi	75	3,2
légzőszervi, tüdő betegségek	57	2,5
Nincs	41	1,8
epilepszia-reflux	26	1,1
lelki betegség	25	1,1
daganat	23	1,0
hallás-látás betegségek	22	,9
összesen	1027	44

A táblázatból a következők derültek ki:

- elsőként az, hogy a szervátültetettek nem megkérdezettek, hanem önként bevallott egyéb betegségeit gyakoriságuk szerint három csoportra lehet osztani:

- a viszonylag nagy gyakorisággal előforduló, az átlagnál (41) a 115-egységes szórásnál távolabbi előfordulású betegségekre, amelyek részben az érrendszerrel vannak összefüggésben (348 említés), a cukorbetegsége (266 említés) és talán még ide sorolhatjuk a csont és mozgásszervi betegségeket (144 említés)
- az egy szóráson belüli gyakorisággal betegségekre: emésztőszervi (75) és légzésszervi betegségekre (57), s végül
- az átlagnál kevesebbszer előforduló 1 negatív szóráson belüli betegségekre:

betegség	gyakoriság	arány %
epilepszia-reflux	26	1,1
lelki betegség	25	1,1
daganat	23	1,0
hallás-látás betegségek	22	,9

- az egyéb betegségek előfordulási száma 1027, ami átlagosan 0,54 előfordulást tesz ki,
- s aminek következtében a kérdezett és bevallott betegségek átlagos száma a szervátültetettek lélekszámát alapul véve 1,84-re emelkedik, s ez már meglehetősen erőteljes hozzáadott terhelést jelent rájuk nézvést

3. a tartós betegségek gyakorisága

Végül a kérdések között az egyéb, tartós betegségekre is rákérdeztünk. A kérdések nem kellően pontos elhatárolása következtében a két utóbbi kérdésre adott válaszok nagyrészt megegyeznek, mindazonáltal érdemlegesen pontosítják a szervátültetettek betegségterheiről kialakítható képet:

	gyakoriság
mozgáskorlátozottság	94
hallás-látás szerv	72
csontbetegség	20
pszichés	7
nőgyógyászati	4
vesetumor	2
légzésszervi	1
impotencia	1
szív-érrendszeri betegség	1
	202

- elsőként azt emeljük ki, hogy az erre a kérdésre adott válaszok még 202 betegség előfordulással emelik azok összes számát, ami további 9%-kal emeli meg a betegségek előfordulási számát
- ami így 1,93-ra emelkedik, azaz erősen megközelíti az átlagos 2 betegség előfordulást a szervátültetettek között

4. a tartós betegségek kapott szervenkénti előfordulási gyakorisága

E pontban arra a kérdésre keressük a választ, hogy a szervátültetetteket a kapott szerveiktől függően hány betegség sújtja, s a választ a következő táblázatban találjuk. Mielőtt azonban értékelésére térnénk át, jelezzük, hogy az előfordulási gyakoriságoknak a kapott szervhez tartozó átültetettek belüli arányát itt nem tárgyaljuk, mivel az egy későbbi fejezetben, a betegségterhek eloszlásának vizsgálatakor lesz aktuális:

		021 mit kapott							Total
		0	vese	máj	hmirigy	szív	tüdő	cselölő	
93	0	428	653	49	11	29	10	101	1281
mastartbet	vérny-szív-érrend	19	15	2	2	2	0	1	41
	cukorbetegség	124	105	18	5	5	2	7	266
	csont-mozgás-i	6	16	2	0	0	0	1	25
	emésztőszervi	33	82	6	0	8	0	15	144
	légzéssz-i, tüdő	116	201	10	2	6	0	13	348
	nincs	25	28	8	0	9	2	3	75
	epilepszia-reflux	2	19	1	2	0	0	2	26
	telki	8	10	1	0	svelő	0	2	22
	daganat	9	10	1	0	2	0	1	23
	hallás-látás	15	27	7	1	0	2	5	57
Total		357	513	56	12	32	6	50	1027

A táblázat „0” jelű oszlopában azok kaptak helyet, akiknél nem fordult elő tartós betegség, ahol azonban előfordult, az a legnagyobb lélekszámú szervátültetett csoport, azoké, akik új vesét kaptak. A továbbiakról a táblázat azt mutatja, hogy:

- a légzésszervi és a cukorbetegségek gyakoriság a legnagyobb, s előfordulásuk ugyancsak a vesét kaptak között a leggyakoribb – ami voltaképpen járulékos betegség a veseátültetésnek

III.

A SZERVÁTÜLTETETTEK BETESÉG-EGYÜTTESEI

	BETESÉG EGYÜTTESEK																																
	2	18	19	15	29	24	9	12	10	5	25	11	7	3	4	13	27	30	20	21	14	8	16	1	17	22	28	26	6				
737 izület	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
738 mozgógyi	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
739 bonyogyi	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
7310 javított	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
7320 egyetprobl	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
93 mástírbet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
94 mástírbet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
96 árgóseg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
99 lelkesegsz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
96 szentvedly	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
135 dialprobljell	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
LELEKSZÁM	4	9	20	19	18	5	17	3	13	4	11	4	29	6	2	38	14	138	590	234	44	1	37	13	40	217	41	10	282	11	19		
BETEGSÉGSZ	3	2	3	2	4	4	3	3	4	5	5	5	5	5	5	7	5	5	4	4	5	4	4	5	4	6	6	8	4	5	3	5	
SÜLYOSSÁG SZIN	DIAL PROBL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SÜLYOSSÁG LÉLÉP	233	185	33	15	227	227	590	234	44	1	37	13	40	217	41	10	282	11	19	363	352	363	363	363	363	363	363	363	363	363	363	363	363

A szervátültetett betegeknek bemutatásában is rendezhetjük ezeket a csoportokat, illetve láthatóvá válik az is, hogy hány betegség fordul elő egy-egy betegség együttesek” klaszterben, s ezek lélekszámát is meg tudjuk állapítani. Ez utóbbi adatokat később, a betegségteher megállapításakor is felhasználjuk majd.

A táblázat szerint a különböző klaszterek lélekszámai meglehetősen nagy eltérést mutatnak, a legtöbb lévő „range,” a legnagyobb és a legkisebb lélekszámú osztályok közötti különbség 589.

1. a betegség együttesek betegségszám osztályai

Az egyes klaszterekben előforduló különböző betegségek számai között is nagy különbség, 6 betegség van, ami arra utal, hogy az átültetést viszonylag könnyen venni képes szervátültetettek mellett olyanokat is találunk, akiket különösen sújtanak a különböző súlyossági fokú betegségek. A betegségszámok megoszlását mutatja az alábbi táblázat:

BETEGSÉGSZÁM	
BET.SZÁM	GYAKORISÁG
2	2
3	5
4	7
5	12
6	2
7	1
8	1
ÖSSZ	30

A betegségszám eloszlását a klaszterek között áttekintve azt láthatjuk, hogy az extrém betegségszám előtti legnagyobb betegségszámú betegség együttesek gyakorisága a legmagasabb, 12 ilyen betegség együttes osztályt mutatnak az adatok. Ebben a nagy gyakoriságú csoportban a szervátültetetteknek az átültetéssel járó „betegség állapotban” túl még 5 betegsége van, ami meglehetősen nagy szám, s ez azt mutatja, hogy „betegségi állapotuk összességében eléggé kirívóan rossznak nevezhető.

A következő grafikonon a 2 és 8 közötti betegségszámokat tartalmazó betegség együttes osztályok számát és az azokban előforduló betegségszámokat állítottuk egymással szembe, annak érdekében, hogy megállapíthassuk, hogy milyen betegség állapotú osztályokba rendeződnek a szervátültetettek:

